

FYLKESMANNEN I ROGALAND

Nytt løyve for Q-meieriene AS avd. Jæren Gårdsmeieri

I medhald av § 11 i Forureiningslova av 13. mars 1981, med seinare endringar, jf. § 16 samt forureiningsforskrifta kapittel 36, fekk Q-meieriene AS avd. Jæren Gårdsmeieri (bedriftsnr. 979 567 308) den 5. november 2015 nytt løyve til produksjon av meieriprodukt og juice på Øksnevad industriområde i Klepp kommune. Kopi av vedtak og løyve kan ein få hjå Fylkesmannen i Rogaland ved å referere til saksnummer 2009/11460, eller hjå Klepp kommune. Løyvet og vedtaket kan også finnast på Internett: <http://www.fylkesmannen.no/rogaland/> under Miljø og klima, og emne Høyringar.

FYLKESMANNEN
I ROGALAND

Deres ref.:

Vår dato: 05.11.2015
Vår ref.: 2009/11460
Arkivnr.: 461.3

Q-meieriene AS avd. Jæren Gårdsmeieri
Postboks 38
4349 BRYNE

Postadresse:
Postboks 59 Sentrum,
4001 Stavanger

Besøksadresse:
Lagårdsveien 44, Stavanger

T: 51 56 87 00
F: 51 52 03 00
E: fmropost@fylkesmannen.no

www.fylkesmannen.no/rogaland

Q-meieriene AS avd. Jæren Gårdsmeieri, oversendelse av ny tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven, oppheving av gammel tillatelse og vedtak om gebyr.

Fylkesmannen i Rogaland har ferdigbehandlet søknaden fra Q-meieriene AS avd. Jæren Gårdsmeieri og gir virksomheten tillatelse i medhold av forurensningsloven på visse vilkår. Tillatelsen med tilhørende vilkår og saksutredning følger vedlagt. Vilkårene medfører reduserte utslipp. Tillatelsen gitt 26. september 1997 oppheves. Det vedtas behandlingsgebyr.

Det vises til oppdatering av søknad 27. mai 2014 og opprinnelig søknad fra 2009 om tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven. Det vises også til tilleggsopplysninger, møter, høringsuttalelser samt øvrig kommunikasjon.

Vedtak om tillatelse

Fylkesmannen i Rogaland gir herved tillatelse til Q-meieriene AS avd. Jæren (heretter Q-meieriet) på visse vilkår. Tillatelsen med tilhørende vilkår og saksutredning/begrunnelse følger vedlagt dette brev. Tillatelsen er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 11, jf § 16. Ved avgjørelsen om å gi tillatelse og ved fastsettingen av vilkårene, har Fylkesmannen lagt vekt på de samfunnsmessige og næringsmessige fordeler som tiltaket vil medføre i forhold til de forurensningsmessige ulemper ved tiltaket. Spesielt er belastningen fra meieriet vurdert opp mot kapasiteten til både hovedresipient og lokalresipient, og det kommunale renseanlegget. Ved fastsettingen av vilkårene har Fylkesmannen i Rogaland lagt vekt på hvilke tiltak og rutiner som er nødvendig for å unngå forurensingsskader, hva som er normale vilkår for bransjen, hva som samtidig er mulige å gjennomføre uten for store kostnader og hva som kan oppnås med beste tilgjengelige teknikker (BAT¹).

De utslippskomponenter fra virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning, er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i tillatelsens pkt. 3 flg. Utslipp som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er omfattet av tillatelsen i den grad opplysninger om slike utslipp ble fremlagt i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet. Dette gjelder likevel ikke utslipp av prioriterte stoffer oppført i tillatelsens vedlegg 1. For virksomheter hvor slike stoffer benyttes som innsatsstoffer eller dannes under produksjonen, er

---

¹ BAT: Best Available Techniques

utslipp av stoffene bare omfattet av tillatelsen dersom dette fremgår uttrykkelig av vilkårene i tillatelsens pkt. 3 flg. eller utslippene er så små at de må anses å være uten miljømessig betydning.

Det understrekes at all forurensning fra bedriften isolert sett er uønsket. Selv om utslipp holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter bedriften å redusere utslippene så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Det samme gjelder utslipp av komponenter det ikke uttrykkelig er satt grenser for gjennom særskilte vilkår.

Rammene for utslipp av organisk stoff er 25 000 personekvivalenter (p.e.) som skal reduseres til 9 000 p.e. når tiltak ferdigstilles. Det forutsettes at 70 % av det organiske stoffet renses vekk i IVAR IKS sitt renseanlegg på Vik i Time kommune.

Det kan foretas endringer i denne tillatelsen i medhold av forurensningsloven § 18. Endringer skal være basert på skriftlig saksbehandling og en forsvarlig utredning av saken. En eventuell endrings-søknad må derfor foreligge i god tid før endring ønskes gjennomført. Det kan også bli iverksatt endringer i tillatelsen dersom pålagte utredninger og dokumentasjoner viser at det er nødvendig eller definerer oppnåelige grenser for utslipp, jf. også tillatelsens pkt. 3.1.4, 3.1.5 og 13.1. Når dagens vurderingsgrunnlag er så spinkelt, er det sannsynlig at dette skjer.

At forurensningen er tillatt, utelukker ikke erstatningsansvar for skade, ulemper eller tap forårsaket av forurensningen, jf. forurensningsloven § 56.

I tillegg til de krav som følger av tillatelsen, plikter bedriften å overholde forurensningsloven og produktkontrollloven samt forskrifter som er hjemlet i disse lovene. Enkelte av forskriftene er nevnt i tillatelsen. For informasjon om øvrige regler som kan være aktuelle for bedriften, vises til veiviser til regelverk om helse, miljø og sikkerhet (HMS) på www.regelhjelp.no.

Brudd på utslippstillatelsen er straffbart etter forurensningsloven §§ 78 og 79. Også brudd på krav som følger direkte av forurensningsloven og produktkontrollloven samt forskrifter fastsatt i medhold av disse lovene, er straffbare.

Frister

Tabellen nedenfor gir oversikt over frister for gjennomføring av tiltak som tillatelsen krever:

Tiltak	Frist	Henvisning til vilkår
Stanse utslipp av permeat	1/03 2016	3.1.3
Sette i verk en undersøkelse av utslippsnivået for organisk stoff (KOF), suspendert stoff og fett	1/04 2016	13.1
Rapportere undersøkelse av utslippsnivået	1/09 2016	13.2.4
Utredning om energiledelse, energiregnskap og overskuddsenergi	1/09 2016	8.1, 8.2, 8.3
Sende inn miljørisikoanalyse	1/09 2016	10.1
Frist for å overholde alle fastsatte utslippsgrenser	1/10 2016	3.1.1
Etablere rutiner for å ta vare på grenseråstoff	1/10 2016	3.1.3
Gjennomføre og sende inn pipehøydeberegning	1/10 2016	4.2
Etabler et system for prøvetaking og analyse av org. stoff	1/01 2017	11.1.5
Sende inn IPPC-redegjørelse	1/01 2017	13.2.5
Årlig rapportering på Altinn innen 1. Mars, første gang	1/03 2017	11.2

Vedtak om tilbakekalling/oppheving av tillatelse

Det vises til tidligere korrespondanse der det er informert om at tillatelsen til meierivirksomhet ville opphøre når bedriften får ny tillatelse. Dette ble sist gang varslet i fylkesmannens brev datert 24. juni 2014 og pr. e-post 22. oktober 2015. Det er ikke mottatt kommentarer til varselet.

Jæren Gårdmeieri AS sin tillatelse ble gitt 26. september 1997. Kavli Holding kjøpte Jæren Gårdmeieri AS i 2000 sammen med Gårdsmeieriene AS, og dannet så Q-meieriene AS. Gjeldende tillatelse for Q-meieriene AS avd. Jæren Gårdsmeieri ble dermed gitt 26. september 1997. Den nye tillatelsen erstatter tillatelsen gitt i 1997. Det er Q-meieriet som har initiert ny tillatelse ved å søke, noe som har vært nødvendig p.g.a den økte produksjonen og de økte utslippene. Det er også nødvendig med en ny tillatelse som i større grad er basert på IPPC-direktivet.

Den formelle hjemmelen for et slikt vedtak finnes i forurensingsloven § 18, 3. ledd der det heter: *”Tillatelse kan i alle tilfeller tilbakekalles eller endres når det har gått 10 år etter at den ble gitt.”* Fylkesmannen kan ikke se at det gir store ulemper for bedriften dersom den gamle tillatelsen oppheves samtidig som bedriften får en ny tillatelse.

Tillatelsen gitt 26. september 1997 oppheves, jf. forurensingslovens § 18, 3. ledd.

Gebyrvedtak

Fylkesmannen i Rogalands behandling av søknader om tillatelser etter forurensingsloven er omfattet av en gebyrordning. I brevet datert 24. juni 2014 med kommentarer til søknaden, ble det varslet innkreving av behandlingsgebyr etter sats 2 for Fylkesmannen i Rogalands behandling av søknaden, jf. forurensningsforskriften kapittel 39, § 39-4. Gebyrbeløpet er kr. 84 700,-. Fylkesmannen mener at gebyrstørrelsen er i samsvar med ressursene som er benyttet ved utarbeidelsen av denne og tilsvarende tillatelser. Vi har ikke mottatt noen kommentarer til varselet.

Med hjemmel i forurensingsforskriftens kapittel 39, § 39-5, jf. sats 2, fastsetter Fylkesmannen behandlingsgebyr til staten på kr. 84 700,- for Fylkesmannen i Rogaland sin saksbehandling av søknaden. Faktura med innbetalingsblankett blir ettersendt fra Miljødirektoratet. Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato.

Klageadgang

Vedtakene om å gi tillatelse, om å oppheve tidligere tillatelse og om innkreving av gebyr, kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra underretning om vedtak er kommet fram eller fra vedkommende fikk eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes til Fylkesmannen i Rogaland.

En eventuell klage fører ikke automatisk til at gjennomføringen av vedtaket utsettes. Fylkesmannen i Rogaland eller Miljødirektoratet kan etter anmodning eller av eget tiltak beslutte at vedtaket ikke skal gjennomføres før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Avgjørelsen av spørsmålet om gjennomføring kan ikke påklages.

Med visse begrensninger har partene rett til å se sakens dokumenter. Nærmere opplysninger om dette fås ved henvendelse til Fylkesmannen i Rogaland. På forespørsel kan Fylkesmannen i Roga-

land også gi ytterlige opplysninger om saksbehandlingsregler og andre regler av betydning for saken.

Kopi av dette brev med vedlegg er sendt berørte i saken i henhold til adresseliste. Tillatelsen vil bli kunngjort offentlig og lagt ut på www.fylkesmannen.no/rogaland under miljøvern. Bedriften vil bli belastet kunngjøringskostnadene.

Med hilsen

Marit Sundsvik Bendixen
ass. fylkesmiljøvernssjef

Kristian F. Solberg
senioringeniør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift

Saksbehandler: Kristian F. Solberg
Saksbehandler telefon: 51 56 89 28
E-post: fmrokso@fylkesmannen.no

Vedlegg:

1. Tillatelse
2. Saksutredning/begrunnelse

Kopi til:

Time kommune	Postboks 38	4349	Bryne
Rogaland fylkeskommune	Postboks 130	4001	Stavanger
IVAR IKS	Postboks 8134	4069	Stavanger
Klepp kommune	Postboks 25	4358	Kleppe
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM

Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Q-meieriene AS avd. Jæren Gårdsmeieri

gitt i medhold av "Lov om vern mot forurensninger og om avfall" av 13. mars 1981 nr 6, § 11, jf § 16 og § 29. Tillatelsen bygger på opplysninger gitt i søknad datert 3. november 2009 og oppdatering av søknadsopplysninger pr. e-post 27. mai 2014, uttalelser mottatt ved kunngjøring og opplysninger mottatt i møter og ved behandling av søknaden. Søknaden ble kunngjort for Q-meieriene AS avd. Jæren Gårdsmeieri, bedriftsnummer 979 567 308.

Tillatelsen gjelder forurensinger fra produksjon av meieriprodukter og juice. Tillatelsen omfatter også bruk av energi. Vilkårene er gitt på side 2 til og med side 15. Klepp kommune kan skjerpe vilkårene for utslipp til kommunalt nett med hjemmel i Forskrift om begrenning av forurensning, § 15A-4 om påslipp til offentlig avløpsnett.

Bedriften må på forhånd avklare skriftlig med Fylkesmannen i Rogaland endringer den ønsker å foreta i forhold til opplysninger gitt i søknaden eller under saksbehandlingen, og som kan ha miljømessig betydning.

Bedriftsdata

Bedrift	Q-meieriene AS avd. Jæren Gårdsmeieri
Beliggenhet/gateadresse	Bedriftsvegen 21, 4353 Klepp Stasjon
Postadresse	Postboks 38, 4349 Bryne
Kommune og fylke	Klepp kommune, Rogaland fylke
Org. nummer (bedrift)	979 567 308
Gårds- og bruksnummer	Gnr. 8, bnr. 255/266
NACE-kode og bransje	15.51 - Produksjon av meierivarer
NOSE-kode(r)	105.03.22 Meieriindustri
Kategori for virksomheten ¹	6.4 c) Behandling og prosessering av melk

Klima- og forurensningsdirektoratets referanser

Tillatelsesnummer	Anleggsnummer	Risikoklasse ²
2015.0063.T	1120.0073.01	3

Tillatelse gitt: 5.11.2015	Endringsnummer:	Sist endret:
Marit Sundsvik Bendixen ass. fylkesmiljøvern sjef		Kristian Falnes Solberg senioringenør

¹ Jf Forurensningsforskriftens kapittel 36 om behandling av tillatelser etter forurensningsloven, vedlegg 1.

² Jf Forurensningsforskriftens kapittel 39 om gebyr til statskassen for Statens forurensningstilsyns arbeid med tillatelser og kontroll etter forurensningsloven.

1. Produksjonsforhold/utslippsforhold

1.1 Generelt

Tillatelsen er gitt til Q-meieriene AS avd. Jæren Gårdsmeieri (heretter kalt Q-meieriet). Tillatelsen inneholder en rekke krav og plikter. Det er Q-meieriet, ved den juridisk ansvarlige leder og eierrepresentant, som er økonomisk og juridisk ansvarlig for at krav og intensjoner i tillatelsen blir etterlevd. Pkt. 1.2 og 1.3 danner rammen for virksomheten det gis tillatelse til.

1.2. Produksjonsforhold

Q-meieriet tar imot ca. 85 000 m³ melk årlig, men planlegger for en økning til 115 000 m³ melk årlig. Det vil være produksjon 24 timer i døgnet på ukedager fra 16:00 på søndag til 24:00 fredag, 128 timer pr. uke og 280 dager i året. Meieriet sysselsetter om lag 147 årsverk.

Det vil bli produsert konsummelk, syrnet og smakstilsatt melk, fløte, Skyr, yoghurt og rømme. I tillegg produserer meieriet fruktjuice. Totalt produksjonsvolum i 2014 var ca. 83 000 m³, mens det i 2017 planlegges for ca. 114 000 m³ årlig. I 2014 ble det benyttet ca. 164 tonn kjemikalier til i hovedsak vaskeprosesser. Øvrige innsatsstoffer vil være sukker, smakstilsetninger, stivelse, fiber og juicekonsentrat.

Mht. energi er det varslet at ny installert effekt i 2014 vil bli 4 MW fordelt på en varmtvannskjel på 2MW og en dampkjel på 2 MW. Årsforbruket av gass i 2013 svarte til ca. 6,85 GWh. I tillegg til bruk av gass, har meieriet brukt ca. 5,16 GWh elektrisk energi i 2013.

1.3. Utslippsforhold

Prosessavløpet, sammen med sanitært avløpsvann, skal være koplet til offentlig avløpsanlegg som eies av Klepp kommune. Dette er igjen koplet på et lengre transportsystem som eies av IVAR IKS, og som går fra Klepp Stasjon til Vik renseanlegg i Time kommune. Villkårene i tillatelsen er basert på et utjevnet utslipp av prosessavløp opp mot 18 m³/time (5 l/s) som omsøkt. Kapasiteten til renseanlegget og kloakkpumpestasjonen på Klepp Stasjon er begrensende faktorer. En utviding av begeravdelingen kan øke total vannforbruket med ca. 30 % årlig.

Rammene for utslipp av organisk stoff er 25 000 personekvivalenter (p.e.) som skal reduseres til ca. 9 000 p.e. når tiltak ferdigstilles. Det forutsettes at 70 % av det organiske stoffet renses vekk i IVAR IKS sitt renseanlegg på Vik i Time kommune. Utslippsrammen kan endres etter en bedre karakterisering av avløpsvannet.

Overvann ledes til kommunal overvannsledning. Overvannsledningen munner ut i en dam/reusepark før overvannet renner videre til Frøylandsvatnet via en bekkelukning.

Kjølevann ledes til overvannsnett. I utgangspunktet utgjør dette opp mot 20 m³/time med vann som har 10 graders temperaturheving. I 2013 ble kjølevannsutslippet oppgitt til totalt 4660 m³.

Forbrenningsavgasser fra gassfyringsanlegget slippes ut via pipe som munner ut 5 meter over bakken og 1 meter over tak. Dette anlegget er omfattet av forurensningsforskriftens kapittel 27 om forbrenning av rene brensler.

2. Generelle vilkår

2.1. Utslippsbegrensninger

De sider ved virksomheten som er antatt å ha størst miljømessig betydning, er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke vilkår i denne tillatelsens pkt. 3 - 17. Utslipp og aktiviteter som ikke er uttrykkelig regulert på denne måten, er omfattet av tillatelsen så langt opplysninger om slike forhold ble fremlagt i forbindelse med saksbehandlingen eller må anses å ha vært kjent på annen måte da vedtaket ble truffet. Dette gjelder likevel ikke utslipp av prioriterte stoffer oppført i vedlegg 1. Utslipp av slike komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene i pkt. 3 – 17, eller de er så små at de må anses å være uten miljømessig betydning.

2.2. Plikt til å overholde grenseverdier

Alle grenseverdier skal overholdes innenfor de fastsatte midlingstider. Variasjoner i utslippene innenfor de fastsatte midlingstidene skal ikke avvike fra hva som følger av normal drift i en slik grad at det kan føre til økt skade eller ulempe for miljøet.

2.3 Plikt til å redusere forurensning så langt som mulig

All forurensning fra bedriften, herunder utslipp til luft og vann, samt støy og avfall, er isolert sett uønsket. Selv om utslippene holdes innenfor fastsatte utslippsgrenser, plikter bedriften å redusere utslipp, herunder støy, samt ressurs- og energibruk, så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Plikten omfatter også utslipp av komponenter det ikke gjennom vilkår i pkt 3 flg. uttrykkelig er satt grenser for.

Dette innebærer bl.a. å sørge for:

- å benytte de beste tilgjengelige teknikker, BAT (Best Available Techniques), jfr. gjeldende BREF³ (<http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/>.)
- optimal drift av prosessutstyr, renseinstallasjoner
- tilstrekkelig hyppig gjennomgang av internkontroll og vedlikeholdsrutiner

For produksjonsprosesser der utslippene er proporsjonale med produksjonsmengde, skal eventuell reduksjon av produksjonsnivået i forhold til det som er lagt til grunn i forbindelse med saksbehandlingen, medføre en tilsvarende reduksjon i utslippene.

2.4 Plikt til forebyggende vedlikehold

For å holde de ordinære utslipp på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktede utslipp, skal bedriften sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha utslippsmessig betydning. System/rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal være dokumentert. (Jf. Internkontrollforskriften § 5 punkt 7⁴).

2.5 Tiltak ved økt forurensningsfare

Dersom det som følge av unormale driftsforhold eller det av andre grunner oppstår fare for økt forurensning, plikter bedriften å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren, herunder om nødvendig å redusere eller innstille driften.

---

³ BREF: Reference Document on Best Available Techniques, jfr. RÅDSDIREKTIV 96/61/EF (IPPC-direktivet).

⁴ Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter – forskrift av 06.12.1996 nr. 1127 (Internkontrollforskriften)

Bedriften skal så snart som mulig informere Fylkesmannen i Rogaland om unormale forhold som har eller kan få forurensningsmessig betydning, jfr. elles pkt 9.4 om akutt forurensning.

2.6. System for internkontroll

Bedriften plikter å etablere internkontroll for sin virksomhet i henhold til Internkontrollforskriften. Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at bedriften overholder krav i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven og relevante forskrifter til disse lovene. Bedriften plikter å holde internkontrollen oppdatert.

I internkontrollsystemet er bedriften forpliktet til å ha oversikt over alle aktiviteter som kan føre til forurensning, og skal kunne gjøre rede for risikoforholdene. Systemet skal identifisere de personer og funksjoner som er ansvarlige for miljøledelse, energiledelse og for drift av rensanlegg, avløpssystem, akutt forurensning, beredskapsforhold samt loggføring/ rapportering. Det er bedriften sitt ansvar at personer og innleide bedrifter har den nødvendige kompetanse og følger bedriftens internkontroll.

2.7. System for miljøledelse

Bedriften plikter å ha et system for miljøledelse i samsvar med IPPC-direktivet. Det aksepteres at systemet utformes etter NS-EN ISO 14001:2015 eller bedriften kan bli EMAS(Eco-Management and Audit Scheme)-godkjent.

Ved bruk av underleverandører/operatørfirmaer som utfører arbeid på meieriet som omfattes av tillatelsen eller som kan ha betydning for miljøet, skal meieriets miljøledelsessystem være styrende.

Systemet for miljøledelse skal integreres i internkontrollsystemet. Innføring av miljøledelse regnes som BAT, jf. pkt. 13.2.5

3. Utslipp til vann

3.1. Utslippsbegrensninger

3.1.1 Følgende utslippsbegrensninger gjelder inntil videre, jfr. pkt 13.1.:

Utslippskomponent	Utslippskilde	Utslippsgrenser			Gjelder fra:
		Korttidsgrense I ⁵ Midlingstid: Sekund	Korttidsgrense II Midlingstid: Time	Korttidsgrense III Midlingstid: Døgn (24 timer)	
Avløpsvann	Prosess ^B	8 l/s	5 l/s (18 m ³ /t)		Dags dato
Fett	Prosess ^D	200 mg/l	200 mg/l		Dags dato
Temperatur	Prosess ^C	30 °C	25 °C		1/3 2016
pH	Prosess ^B		6,0 ≤ pH ≤ 9,0		Dags dato
Org. stoff [BOF ₅ ^A]	Prosess ^B		4500 mg/l	3500 mg/l	Dags dato
Org. stoff [BOF ₅]	Prosess ^B		3000 mg/l	2500 mg/l	1/3 2016
Org. stoff [BOF ₅]	Prosess ^B		1600 mg/l	1200 mg/l	1/10 2016
Kjølevann	Prosess ^B	+10 °C ^E	20 m ³		Dags dato

^A BOF₅: Målt oksygenforbruk i mg ved nedbryting av biologisk materiale pr liter prøve, målt over 5 døgn. BOF₅ ≈ BOF₇/1.175.

^B Målt i utløpsarrangement. ^C Målt i fettutskiller. ^D Målt ut av fettutskiller. ^E Gjelder temperaturøkning

⁵ Jfr. pkt 3.1.2 som setter korttidsgrensen for avløpsmengde til side dersom aktuelt.

3.1.2 Utjevning av avløpsmengder

Avløpsvolumene skal tilpasses kapasiteten til bedriftens interne renseanlegg, det offentlige avløpsnettets pumpekapasiteter, faren for overløp fra pumpestasjonen og kapasiteten til eksterne renseanlegg.

Alt prosessavløpsvann, bortsett fra avløpet fra den nordre enden av bygget, skal passere gjennom et utjevningssjø som beskrevet i søknad og dokumentasjon fra Q-meieriet. I perioder av døgn med store avløpsvolum, må bassengnivået om nødvendig kunne styres slik at det er tilgjengelig utjevningssjø for slike volum.

Dersom effekten av nedstrøms rensing synker eller forstyrres p.g.a. for store hydraulisk svingninger i de samlede avløpsmengdene som skal behandles, eller ved fare for overløp fra kloakkpumpestasjoner, kan det i perioder bli nødvendig å styre større hydrauliske påslipp fra bedrifter, herunder Q-meieriet sitt påslipp, slik at renseseffekten i størst mulig grad opprettholdes. Kommunen kan, uavhengig av denne tillatelsen, sette tilsvarende krav, jfr. pkt. 3.1.5.

3.1.3 Ulovlig påslipp

Det er ikke tillatt å slippe ut råstoff, ødelagt råstoff, produkter eller biprodukter som f. eks. feilproduksjoner, permeat eller ubrukte innsatsstoffer til avløpsanlegget. Det er heller ikke tillatt å slippe ut sedimenter eller flytende materiale fra utjevningssjø. Utslipp av permeat skal opphøre innen 1. mars 2016.

Innen 1. oktober 2016 skal det etableres rutiner for å ta vare på grenseråstoff som f. eks. grensemelk, fra alle deler av produksjonen. Slikt grenseråstoff skal ikke slippes ut.

3.1.4 Foreløpige utslippskrav

De utslippsskonsentrasjoner ført opp i pkt 3.1.1, gjelder inntil videre. Utslippsskonsentrasjoner, med tidsfrist som er satt i pkt 3.1.1, er i forhold til opprinnelig søknad, i forhold til oppdaterte målinger, i forhold til at utslipp av permeat og grenseråstoff skal opphøre og i forhold til at både rutiner og renseanlegg oppgraderes. De begrensninger som er fastsatt i vilkår 2.2 og 2.3 styrer aktiviteter generelt. Utslippsskonsentrasjonene kan bli fastsatt permanent eller endret i forhold til en bedre karakterisering av avløpsvannet, jfr. tillatelsens pkt. 13.1.

3.1.5 Skjerping av utslippsgrenser

Kommunen kan skjerpe krav til utslipp i samsvar med gjeldene regelverk⁶.

3.2. Utslppsreducerende tiltak, renseanlegg m.m.

3.2.1 Ekstern rensing

Utslippene fra bedriften er koplet til kommunalt nett og blir overført til renseanlegget for kommunalt avløpsvann på Vik i Time kommune.

3.2.2 Intern rensing/forbehandling

3.2.2.1 Fettavskiller. Før påslipp til kommunalt nett, skal alt prosessavløp passere en fettavskiller eller et renseanlegg med tilsvarende renseseffekt for fett.

Dersom fettavskilleren skal utformes med lufting for å unngå anaerobe forhold, må ikke slik lufting skape turbulente forhold som hindrer fettutskilling. Om nødvendig må fettavskilleren forsynes med skrapeverk for fjerning av sedimenter.

---

⁶ Jf. forurensningsforskriften 15A. Påslipp

Fettavskilleren må utstyres med omløp som sikrer effektivt tilsyn/vedlikehold og som kan benyttes dersom fettavskilleren er tilført akutte utslipp som ikke skal ledes videre til nedstrøms renseanlegg.

Bygging, dimensjonering og drift av fettutskilleren skal ha utgangspunkt i norsk standard. Dimensjoneringen av fettavskilleren skal sikre at utslippsnivået for fett i pkt. 3.1.1. holdes. Utskinneren skal tømmes så ofte som nødvendig og tømmefrekvensen må dokumenteres.

3.2.2.2 Temperatur. Temperaturen til avløpsvannet skal være så lavt at interne renseprosesser og måleutstyr fungerer optimalt og slik at nedstrøms renseanlegg ikke får driftsproblem. Temperaturmåling i fettutskilleren, jfr. tillatelsens pkt 3.1, skal skje slik at målingene blir representative.

3.2.2.3 pH. Ved pH-regulering må eventuelle pH-regulerende kjemikalier blandes tilstrekkelig inn før avløpsvannet slippes ut på kommunalt nett. Om nødvendig må dette skje før avløpsvannet går inn i utjevningstanken. pH-regulering innebærer kontinuerlig logging av pH og styring av nødvendig reguleringsutstyr. Effekten av regulering må dokumenteres. Dersom samlet effekt av høy pH i utslipp fra bedriftene på dette avløpsnettet har negativ effekt på nedstrøms rensing, vil pH-grensene i tillatelsen måtte justeres.

3.2.2.4 Desinfeksjonsmidler/vaskemidler. Ved utslipp av desinfeksjonsmidler og vaskemidler til avløpsnettet skal forholdet $PEC/PNEC^7 < 1$. Dette skal vurderes i forhold til renseprosessen nedstrøms. Dokumentasjon om nødvendig krav til uttynning, må foreligge før bruk. Om nødvendig må det skje avgifting før utslipp.

All bruk av desinfeksjonsmidler og vaskemidler må avklares med eier av nedstrøms renseanlegg og skal skje slik at driften av renseanlegget ikke forstyrres. Dersom effekten av nedstrøms rensing synker eller forstyrres p.g.a. for stort innhold av desinfeksjonsmidler og vaskemidler i de samlede avløpsmengdene som skal behandles, kan det i perioder bli nødvendig å styre slike påslipp fra bedrifter, herunder Q-meieriet sitt påslipp, slik at renseseffekten i størst mulig grad opprettholdes. Kommunen kan, uavhengig av denne tillatelsen, sette tilsvarende krav, jfr. pkt. 3.1.5.

Q-meieriet er ansvarlig for all bruk av desinfeksjonsmidler og vaskemidler ved bedriften, også dersom drifts- og vedlikeholdsarbeid blir utført av innleide firma. Dette innebærer at Q-meieriets internkontroll på dette området skal omfatte aktiviteten til slike firma og at innleide firma skal tilpasse sin virksomhet og internkontroll til Q-meieriet sitt internkontrollsystem.

3.2.2.5 Sil. Ut fra BAT-vurderinger er siling vanlig forbehandling. Med bakgrunn i opplysninger i søknaden og antakelser om avløpsvannets sammensetning, er det foreløpig ikke satt krav om bruk av sil eller filter. En bedre karakterisering av avløpsvannet kan avklare behovet for og effekten av sil/filter samt dimensjoneringskriterier. Sil kan erstattes av flotasjonsanlegg dersom renseseffekten er tilsvarende.

3.2.2.6 Utjevningbasseng. Slike basseng må utformes slik at både avløpsmengder og utslippskonsentrasjoner utjevnes i størst mulig grad og væsknivået må kunne styres. Utjevningbasseng må utstyres nødstenging og med omløp som sikrer effektivt tilsyn/vedlikehold og som kan benyttes dersom bassenget er tilført akutte utslipp som ikke skal ledes til ned-

---

⁷ PEC: Predicted Environmental Concentration, PNEC: Predicted No Effect Concentration.

strøms renseanlegg. Det må om nødvendig utstyres med skrapeverk for fjerning av sedimenter eller det må utformes for å unngå sedimentering.

3.2.2.7 Partikler og organisk stoff, rister m.m. Utenom det som er presisert i øvrige punkt, skal det eksistere driftsmessige rutiner og utføres tiltak for å redusere utslipp av partikler og organisk stoff. Dette gjelder også tilpassing av produksjonsrutiner til utslippsgrensene og kapasiteten til nedstrøms renseanlegg. Tiltakene skal så langt som det er teknisk og økonomisk mulig, samsvare med tiltak anbefalt i referansedokument (BREF) knyttet til best tilgjengelig teknologi (BAT) for meieribransjen. Dette innebærer at utslippene om mulig skal reduseres i forhold til grensene i pkt. 3.1.1.

3.2.2.8 Dokumentasjon. Det skal til enhver tid foreligge et oppdatert ledningskartverk som gir oversikt over ledninger som er i bruk, jfr. pkt. 2.4 og 2.6. Kartverket skal være en del av internkontrollsystemet. Driften av rensinnretninger og overvåking av parametere, skal være en integrert del av meieridriften og inngå i internkontrollsystemet. Det skal foreligge driftsinstruks og utpekes en driftsansvarlige for ledningskart, renseanlegg og interne tiltak. Driften skal dokumenteres/logges slik at driftsansvarlige til enhver tid er oppdatert og slik at dokumentasjon kan hentes fram i ettertid.

3.2.3 Vannforbruk

Det skal eksistere driftsmessige, interne rutiner og utføres tiltak for å optimalisere bruken av vann slik at mengden vann som går til avløp eller belaster renseanlegg, blir mest mulig redusert og tilpasset kapasiteten til nedstrøms renseanlegg. Tiltakene skal, så langt teknisk og økonomisk mulig, samsvare med BAT for meieribransjen. Dette innebærer at mengden avløpsvann skal reduseres mest mulig i forhold til grensen i pkt. 3.1.1.

3.2.4 Oljeholdig avløpsvann

Dersom virksomheten ønsker å slippe ut oljeholdig avløpsvann fra verksteder eller lignende, må dette søkes spesielt om, jf. forurensningsforskriftens kapittel 15, § 15 – 3 og forurensningslovens § 7, 1. ledd.

3.3. Utslippssted for prosessavløp

Prosessavløpet vil bli sluppet ut i sjøen ved Viktangen, Nordsjøen. Utslippet skjer 400 m. fra land på ca. 10 meters dyp via kommunal utslippsledning fra renseanlegget på Vik i Time.

3.4. Kjølevann

Ved nødvendig vedlikehold og rengjøring av interne kjølevannsystemet, skal vaskevann og liknende ledes til avløpssystemet. Ved bruk av begroingshindrende middel og andre kjemikalier i interne kjølevannsystem, må avløpsvannet behandles som særlig giftig avløpsvann, jfr. pkt. 3.2.2.4.

3.5. Sanitæravløpsvann

Sanitæravløpsvann skal holdes skilt fra prosessavløpsvann slik at prosessavløpet blir rensert separat før påslipp til kommunalt nett. Bedriften plikter å følge de krav anleggseier stiller for utslipp av sanitæravløpsvann. Denne tillatelsen griper derfor ikke inn i retten den ansvarlige for offentlig avløpsnett har til å stille ytterligere krav ved tilknytning til kommunalt nett.

3.6. Overflatevann

Overflatevann skal ikke ledes til kommunalt avløpsnett og renseanlegg med mindre påkopplingsavtalen med eieren av det offentlige avløpsnettet krever eller gir tillatelse til noe annet. Overflatevann skal ledes til kommunal overvannsledning. Om nødvendig må dette skje via fordrøyningsbasseng.

3.6.1 Lokal overvannshåndtering.

Overvann skal i størst mulig grad håndteres lokalt på bedriftens områder ved infiltrasjon i grunnen og ved fordrøyning.

3.6.2 Bruk av utearealer

Avrenning av overflatevann fra bedriftens utearealer skal håndteres slik at det ikke medfører skade eller ulempe for miljøet. Det skal ikke skje spyling av utstyr eller kjøretøy på areal som drenerer til vassdrag eventuelt via overvannsledning. Det skal heller ikke skje lagring av utstyr, tanker og lignende som ikke er tilstrekkelig rengjort eller sikret mot lekkasjer, på areal som drenerer til overvannsnett. Om nødvendig må slike operasjoner og slik lagring gjøres innendørs og avløp ledes til renseanlegg.

3.6.3 Lasting og omlasting.

Dersom det blir utført operasjoner som f. eks. lasting, omlasting eller lignende der det kan oppstå fare for lekkasjer, er det nødvendig at overvannsledningene kan stenges og lekkasjer samles opp. Dette må være tema i bedriftens miljørisikoanalyse.

3.6.4 Tilsyn og dokumentasjon

Overvannssystemet skal være lett tilgjengelig for inspeksjon og prøvetaking. Bedriften plikter å føre tilsyn med overvannskummer, egne ledningsnett og uteareal, og å ta i bruk tilsyns-rutiner i internkontrollsystem for å hindre og for å rette opp feil. Bedriften plikter å ha oppdatert oversikt over ledningsnett, overvannsmengder og fordrøyningseffekter som en del av internkontrollsystemet, jfr. pkt. 13.2.

4. Utslipp til luft

4.1. Utslippsvilkår

4.1.1 Utslipp av brenngasser til friluft.

I tillegg til el-kraft og fjernvarme, benytter bedriften gass som energikilde. Utslippene til friluft fra forbrenningsanlegg/fyringsenheter for rene brensler som f. eks gass, blir regulert av forurensingsforskriftens kapittel 27. Krav til utslipp går fram av § 27-4.

Kravene i forskriften gjelder også ved utslipp av øvrige brenngasser dersom deler av brenngassen, f. eks. CO₂, skilles ut for å leveres til annen lovlig bruk. Øvrige utslipp fra eventuelle andre prosesser må omsøkes spesielt.

4.1.2 Utslipp av brenngasser øvrige steder.

Utslipp av forbrenningsgasser (eksos) til andre steder enn friluft og utenom pipen, reguleres av forurensingsloven og gjennom denne tillatelsen. Q-meieriet har ikke søkt om å levere brenngasser til annen lovlig bruk.

Når spesielle forhold krever det, kan forurensingsmyndighetene kreve at også anlegg som forurensingsforskriftens kapittel 27 gjelder for, skal ha egen tillatelse etter forurensingslovens § 11.

4.1.3 Lukt

Meieridriften skal ikke føre til at bedriften sitt samlede bidrag til luktbelastning i området overskrider en fastsatt luktgrenseverdi. Luktkonsentrasjonen på bakkenivå ved den mest belastede bolig, skole, barnehage, sykehus mv. skal ikke overskride 1,0 OU_E/m³ (europeisk lukten-

het pr. m³ luft). Grenseverdien er angitt som maksimal, månedlig 99 % timefraktil. OUE skal måles og beregnes i hht NS-EN 13725 og spredningsberegninger etter modelleringsverktøyet, OML.

4.2. Krav til utslippspunkt

Utslipp til friluft av brenngasser fra gassfyringsenhetene vil skje gjennom pipe over tak. Det er ikke oppgitt utslippspunkter/-høyder i søknaden og søknaden var ikke vedlagt spredningsberegninger som dokumenterer nødvendig pipehøyde. Pipehøydeberegning skal gjøres innen 1. oktober 2016.

Klager på lukt/røyk kan føre til krav om luktmåling og ny vurdering av nødvendig pipehøyde/utslippsarrangement.

Selv om utslipp fra forbrenningsanlegg/fyringsenheter blir regulert av forurensningsforskriftens kapittel 27 og denne tillatelsen, kan utslippskonsentrasjonene i tillegg bli vurdert av kommunen i forhold til forurensningsforskriftens kapittel 7 og relevante normer og retningslinjer for luftkvalitet.

5. Grunnforurensning og forurensede sedimenter

Virksomheten skal være innrettet slik at det ikke finner sted utslipp til grunnen som kan medføre nevneverdige skader eller ulemper for miljøet.

Bedriften plikter å holde løpende oversikt over eventuell eksisterende forurenset grunn på bedriftsområdet, herunder faren for spredning, samt vurdere behovet for undersøkelser og tiltak. Er det grunn til å anta at undersøkelser eller andre tiltak vil være nødvendig, skal forurensningsmyndigheten varsles om dette.

Graving, mudring eller andre tiltak som kan påvirke forurenset grunn, trenger tillatelse etter forurensningsloven, evt. godkjenning fra kommunen⁸ eller Fylkesmannen i Rogaland.

6. Testing og substitusjon av kjemikalier

Med kjemikalier menes her kjemiske stoffer og stoffblandinger som brukes i virksomheten, både som råstoff i prosess og som hjelpekjemikalier, for eksempel desinfeksjonsmidler, begroingshindrende midler, vaskemidler, hydraulikkvæsker, brannbekjempningsmidler m.m.

6.1 Testing

Kjemikalier som benyttes på en slik måte at det kan medføre fare for forurensning, skal være testet med hensyn til nedbrytbarhet, toksisitet og bioakkumulerbarhet. Bare laboratorier som er godkjent i henhold til Good Laboratory Practice (GLP) og/eller akkreditert i henhold til NS-EN/IEC 17025:1999, kan benyttes til uttesting.

6.2. Substitusjon

Bedriften plikter å etablere et system for substitusjon av kjemikalier. Det skal foretas en løpende vurdering av faren for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikalier som benyttes, og av om alternativer finnes. Så vel skadelige effekter knyttet til produksjon,

---

⁸ Jf Forurensningsforskriftens kapittel 2 om opprydning i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider.

bruk og endelig disponering av produktet, skal vurderes. Der bedre alternativer finnes, plikter bedriften å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe.⁹

Q-meieriet er ansvarlig for all kjemikaliebruk ved bedriften, også dersom drifts- og vedlikeholdsarbeid blir utført av innleide firma. Dette innebærer at Q-meieriets internkontroll på dette området skal omfatte aktiviteten til slike firma og at innleide firma baserer sin virksomhet på Q-meieriet sitt internkontrollsystem.

6.3 REACH

REACH-forskriften setter krav til at stoffer alene, i stoffblandinger og eller i produkter, ikke framstilles eller bringes i omsetning med mindre de er registrert og vurdert i henhold til de relevante bestemmelsene i forskriften¹⁰.

7. Støy

Bedriftens bidrag til utendørs støy ved omkringliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager skal ikke overskride følgende grenser, målt eller beregnet som frittfeltsverdi ved mest støyutsatte fasade:

Hverdager (07 – 19)	Lørdager	Søn- og hel- ligdager	Kveld (kl. 19-23), hverdager	Natt (kl. 23-07), alle døgn	Natt (kl. 23-07), alle døgn
55 L _{den}	50 L _{den}	45 L _{den}	50 L _{evening}	45 L _{night}	60 L _{AFmax}

L_{den} er A-veiet ekvivalent støynivå for dag/kveld/natt med 10 dB/5 dB tillegg på natt/kveld. L_{evening} er A-veiet ekvivalent støynivå for kveldsperioden 19-23. L_{night} er A-veiet ekvivalent støynivå for nattperioden 23-07. L_{AFmax} er A-veiet maksimalnivå for de 5-10 mest støyende hendelsene innenfor perioden, målt/beregnet med tidskonstant "Fast" på 125 ms.

Alle støygrenser skal overholdes innenfor alle driftsdøgn. Støygrensene gjelder all støy fra bedriftens ordinære virksomhet, inkludert intern transport på bedriftsområdet og losing/lasting av råvarer og produkter. Støy fra bygg- og anleggsvirksomhet og fra ordinær persontransport av virksomhetens ansatte er likevel ikke omfattet av grensene.

Dersom kjøretøy med kjøleaggregat og vifteanlegg skal være plassert på Q-meieriet sin eiendom, må disse områdene om nødvendig støyskjermes. Det skal i størst mulig grad legges til rette for elektrisk drift av kjøretøys kjøleaggregat og vifteanlegg framfor drift vha. bensin- eller dieselmotorer.

8. Energi

8.1. Energistyringssystem

Bedriften skal ha et system for kontinuerlig vurdering av tiltak som kan iverksettes for å oppnå en mest mulig energieffektiv produksjon i anleggene. Energistyringssystemet skal være i samsvar med norsk standard for energiledelse, og BAT eller bedre skal i størst mulig grad legges til grunn for energistyringen. Energistyringssystemet skal inngå i bedriftens internkontroll, jf pkt. 2.5.

⁹ Jf Produktkontrollloven av 11.06.1979 nr. 79 § 3a

¹⁰ Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH) av 30. mai 2008.

Styringssystemet skal legge til rette for best mulig styring av energibruken ved Q-meieriet og eventuelle samarbeidspartnere som det inngås avtale om energisamarbeid med. Målet med energistyringen skal være optimalisert og redusert energibruk, og reduserte utslipp.

Et slikt system, som også inneholder energiregnskap, skal sendes Fylkesmannen innen 1/9-2016.

8.2. Energilogging og energiregnskap

Energibruken skal overvåkes og logges i sann tid.

Basert på bl.a. logging av energiproduksjon, energistrømmer og energibruk, skal bedriften lage og oppdatere et energiregnskap som identifiserer alle energistrømmer med størrelser.

8.3. Utnytting av overskuddsenergi

Bedriften skal i størst mulig grad utnytte overskuddsenergi fra eksisterende og nye anlegg internt.

Bedriften skal også gjennom tiltak på eget bedriftsområde, legge til rette for at overskuddsenergi skal kunne utnyttes eksternt med mindre det kan godtgjøres at dette ikke er teknisk eller økonomisk mulig.

Det skal legges til rette for energigjenvinning fra avløpsvann og kjølevann, eventuelt i regi av eksterne aktører.

9. Avfall

9.1 Generelle krav

Bedriften plikter så langt det er mulig uten urimelige kostnader eller ulemper, å unngå at det dannes avfall som følge av virksomheten. Særlig skal innholdet av skadelige stoffer i avfallet søkes begrenset mest mulig.

Bedriften plikter å sørge for at all håndtering av avfall, herunder farlig avfall, skjer i overensstemmelse med gjeldende regler for dette fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, herunder avfallsforskriften¹¹. Rutinene for avfallshåndtering, bl.a. deklarerer og årlig innlevering av farlig avfall, skal være en del av bedriftens internkontroll.

Avfall som oppstår i bedriften, skal søkes gjenbrukt i bedriftens produksjon eller i andres produksjon, eller – for brennbart avfall – søkes utnyttet til energiproduksjon internt/eksternt. Slik utnyttelse må imidlertid skje i overensstemmelse med gjeldende regler fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, samt krav fastsatt i denne tillatelsen.

10. Forebyggende og beredskapsmessige tiltak mot akutt forurensning og uønskede hendelser.

10.1. Miljørisikoanalyse

Meieriet har en beredskapsplan ved akutte utslipp. Denne skisserer i hovedsak varslingsrutiner. Meieriet må derfor gjennomføre en miljørisikoanalyse av sin virksomhet. Bedriften skal

---

¹¹ Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall av 01.06.2004, nr. 930.

vurdere resultatene i forhold til akseptabel miljørisiko. Fare for å bryte grenser satt i denne tillatelsen eller situasjoner i strid med krav i tillatelsen, skal vurderes som uønskede hendelser. Potensielle kilder til akutt forurensning av vann, grunn og luft skal kartlegges. Miljørisikoanalysen skal dokumenteres og skal omfatte alle forhold ved virksomheten som kan medføre kontinuerlig eller akutt forurensning med fare for helse- og/eller miljøskader inne på bedriftens område eller utenfor, jf. forurensningsloven § 6. Ved modifikasjoner og endrede produksjonsforhold skal miljørisikoanalysen oppdateres. Analysen skal også omfatte forurensningseffekter av uønskede hendelser som forårsaker driftsforstyrrelser, f. eks. strømbrudd, manglende energitveksling med nabobedrifter, faren for menneskelige feil ved håndtering av større volum råstoff internt eller eksternt, feil/uhell ved kjemikaliedosering eller syrenøytralisering ved vask eller desinfisering, eller skader/kostnader ved forstyrrelser av interkommunal rensing.

Det må også vurderes risiko i forhold til parallell opptreden av uønskede hendinger, enten internt eller i forhold til hendelser som skjer utenfor bedriftens eiendom.

Bedriften skal ha oversikt over de miljøressurser som kan bli berørt av akutt forurensning og de helse- og miljømessige konsekvenser slik forurensning kan medføre.

En slik miljørisikoanalyse må foreligge pr. 1. september 2016.

10.2. Forebyggende tiltak

På basis av miljørisikoanalysen skal bedriften forberede og eventuelt iverksette risikoreduserende tiltak som synes nødvendige. Både sannsynlighetsreduserende og konsekvensreduserende tiltak skal vurderes. Ved utslipp av større volum, må det utredes å benytte fettutskiller og utjevningsbasseng til oppsamling og lagring. Likeledes må det utredes rutiner for Q-meieriets oppgaver ved oppsamling av forurensinger som havner i overvannsnett. Bedriften skal ha en oppdatert oversikt over de forebyggende tiltakene. Både analysen og tiltaksplan skal intergreres i internkontrollsystemet.

10.3. Etablering av beredskap

Bedriften skal, på bakgrunn av miljørisikoanalysen og de iverksatte risikoreduserende tiltakene, om nødvendig, etablere og vedlikeholde en beredskap mot akutt forurensning. Beredskapen skal være tilpasset den miljørisikoen som virksomheten til enhver tid representerer. Slike endringer skal meldes Fylkesmannen. Beredskapen mot akutt forurensning skal øves minimum en gang pr. år.

10.4. Varsling av akutt forurensning

Akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal varsles i henhold til gjeldende forskrift¹². Bedriften skal også straks informere kommunen, interkommunalt utvalg mot akutt forurensning (IUA) og Kystverket i Horten¹³. Bedriften skal også så snart som mulig underrette Fylkesmannen i Rogaland i slike tilfeller.

---

¹² Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning (9. juli 1992).

¹³ Telefon 33 03 48 00, 24-timers vakt

11. Utslippskontroll og rapportering til Fylkesmannen i Rogaland

11.1. Utslippskontroll og måling

Bedriften skal gjennomføre kontrollmålinger av utslipp til luft og vann. Målinger omfatter prøvetaking, analyse og/eller beregning. Måling av utslipp til luft gjennom pipe blir regulert av forurensingsforskriftens kap. 27 – 6 avhengig av installert effekt.

Målingene skal utføres slik at de blir representative for de faktiske utslippene fra bedriften på årsbasis og for perioder med størst aktivitet. De skal sikre og dokumentere at gjeldende krav i tillatelsen og relevante forskrifter blir etterlevd. Målingene av utslipp til vann skal inntil videre skje i henhold til pkt. 3.1.1.

11.1.1 Det skal foretas utslippskontroll over 8 uker med følgende spesifiseringer:

- a) Prøvene skal tas vannføringsproporsjonalt som blandprøver.
- b) Prøvene skal tas som ukeblandprøver eller døgnblandprøver.
- c) Minst 4 uker av prøvetakingsperioden skal være sammenhengende i en periode med høy produksjon. Øvrige uker skal være sammenhengende i en normalperiode.
- d) I overvåkingsperioden med størst produksjonsaktivitet og størst vannutslipp, skal det velges to døgn der korttidsgrense II undersøkes i 4 timer pr. døgn (timeblandprøver).
- e) I samme overvåkingsperiode skal det skje måling over 2 x 4 døgn som dokumenterer at korttidsgrense III overholdes (døgnblandprøver).

11.1.2 Prøvetaking skal samordnes med kommunal eller interkommunal prøvetaking og prøvetaking ved andre bedrifter, slik at resultat i størst grad kan sammenlignes. I måleprogrammet skal det inngå utredning av både prøvetaking, analyse og/eller beregning, herunder:

- prøvetakings- og analysemetode
- valg av måleperioder
- eventuelle beregningsmodeller og utslippsfaktorer som skal benyttes.

11.1.3 Vannforbruk skal registreres slik at forbruket ved enkeltprosesser i størst mulig grad kan identifiseres. Timeverdier og døgnverdier skal kunne logges. Avløpsmengde skal logges slik at timeverdier og døgnverdier kan vises sammen sanntidsverdier. Antall overskridelser med tilhørende volum skal logges.

11.1.4 Temperatur i fettutskilleren og i kjølevannet samt pH-verdien i avløpet skal registreres og logges fortløpende slik at verdiene kan vises, jfr. pkt. 3.2.2.2, 3.2.2.3 og 13.2. Antall overskridelser skal logges med tilhørende verdier og varigheter.

11.1.5. Innen 1. januar 2017 skal Q-meieriet etablere et system for kontinuerlig prøvetaking slik at det daglig kan analyseres for organisk stoff, for eksempel TOC (totalt organisk karbon), KOF eller BOF. Disse analysene skal, med en akseptabel grad av presisjon, kunne uttrykke en verdi for BOF₅. Dersom det viser seg at det er liten variasjon i utslippene, kan graden av kontinuitet vurderes.

Bedriften er ansvarlig for at metoder og utføring er forsvarlig kvalitetssikret og for at programmet er en del av internkontrollsystemet. Ved inspeksjon/kontroll skal bedriften kunne vise hvordan måleprogrammet dokumenterer miljøpåvirkninger og eventuelt hvordan driften blir endret for å tilpasses miljøkravene.

11.2. Rapportering til Fylkesmannen

Bedriften skal rapportere innen 1. mars året etter utslippsåret via www.altinn.no. Rapportering skal skje i henhold til Klima- og forurensningsdirektoratets veileder til bedriftenes egenrapportering, se www.klif.no. Første ordinære rapportering skal skje innen 1. mars 2017.

Bedriften skal i forbindelse med rapportering av utslippsdata til Fylkesmannen i Rogaland angi og kommentere:

- usikkerhet i datamaterialet
- resultater fra ringtester
- resultater fra tredjeparts verifikasjon av egne målinger

12. Overvåking av resipient og rapportering til Fylkesmannen

Dersom forurensningsmyndighetene ønsker å vurdere effekten av utslippet på vann- og sedimentkvalitet ved utslippsstedet for det kommunale renseanlegget og i hovedresipienten, plikter bedriften å støtte økonomisk i forhold til størrelsen på prosessutslippet, jfr. forurensningslovens § 51.

På samme måte plikter bedriften å sørge for eller bekoste nødvendige undersøkelser av kvaliteten på overvannet og effekten på resipienter. Dersom flere bedrifter leder overvannet sitt til samme resipient, skal bedriften delta/betale i forhold til mengde overvann. Dette gjelder også virkningen av utslipp av kjølevann

Data som fremskaffes ved overvåking i vann, inklusiv sediment og biota, skal registreres i databasen Vannmiljø. Data leveres på Vannmiljø's importformat, som finnes på <http://vannmiljokoder.klif.no>. Her finnes også oversikt over hvilken informasjon som skal registreres i henhold til Vannmiljø's kodeverk.

13. Undersøkelser og utredninger

13.1 Analyser av utslippsnivå.

Senest 1. april 2016, skal det settes i verk en undersøkelse av utslippsnivået for organisk stoff (BOF eller KOF), suspendert stoff og fett. Analysene av suspendert stoff skal utføres slik at partiklers størrelses- og vektfordeling blir tydeliggjort.

Det skal tas samleprøver midlet over et døgn i minst en 7-dagers syklus, og samleprøver midlet over en time i 5 påfølgende timer pr. døgn i minst 2 døgn. Målingene skal skje i perioder med antatt størst utslipp og hydraulisk belastning. Ved stor ujevnhet i produksjonen og med store svingninger i måleresultater, må måleperioden utvides. Ved uttak av timeprøvene skal representative prøver undersøkes for giftighet mht. desinfeksjonsmidler.

Prøvetakingen kan utføres i kombinasjon med utslippskontrollen pålagt i pkt. 11.1.

IVAR IKS og Klepp kommune skal varsles om prøvetakingen.

13.2 Utredninger

13.2.1 Prøvetakingen og analysene skal dokumentere hvilken effekt ulike silåpninger kan ha på avløpsvannet.

13.2.2 Undersøkelsen skal klarlegge utslippsnivåene ut fra fettutskiller og indikere i hvilken grad utslippsgrensene for disse parameterne i tillatelsens pkt. 3.1.1 er realistiske som utgangspunkt.

13.2.3 Samtidig skal effekten av fordrøyningsbassenget dokumenteres både mht. avløpsutjevning, pH-utjevning, utjevning av fettkonsentrasjoner og effekten til fettutskilleren. Dokumentasjonen skal kunne fastslå hvilket avløpsvolum som er optimalt ut fra fordrøyningsbassenget.

13.2.4 Undersøkelsene skal rapporteres til Fylkesmannen innen 2 måneder etter gjennomføringen og senest 1. september 2016. Undersøkelsene og rapporteringen skal gjennomføres av en uavhengig konsulent med kompetanse på avløpsmåling, prøvetaking og partikkelanalyse/filterdesign. Resultatene kan føre til endrede utslippsrammer, jfr. pkt. 3.1.1. Dette inkluderer også grensene for avløpsvann.

13.2.5 Innen 1. januar 2017 skal Q-meieriet sende Fylkesmannen en redegjørelse (IPPC-redegjørelse) om hvordan bedriften tilpasser seg de tekniske løsningene som regnes å være BAT (Best Available Techniques) for meieribransjen.

14. Utskifting av utstyr

Dersom det skal foretas utskifting av utstyr i virksomheten som gjør det teknisk mulig å motvirke forurensninger på en vesentlig bedre måte enn da tillatelsen ble gitt, skal Fylkesmannen på forhånd gis melding om dette.

All utskifting av utstyr skal baseres på at det skal benyttes best tilgjengelige teknikker med sikte på å motvirke forurensning.

15. Eierskifte/organisasjonsendringer

Ved vesentlige endringer i organisasjonen som kan få noe å si for tillatelsen, skal fylkesmannen ha melding fra styret i bedriften om de gjeldende eierforhold og eventuelt endrede personlige ansvarsforhold som betyr noe for denne tillatelsen, jfr. pkt. 1.1. og pkt. 2.6.

Hvis bedriften overdras til ny eier, skal melding sendes Fylkesmannen så snart som mulig og senest 1 måned etter eierskiftet.

16. Nedleggelse

Dersom virksomheten blir nedlagt, eller hele/deler av virksomhet stanser for en lengre periode, skal eieren eller brukeren gjøre det som til enhver tid er nødvendig for å motvirke fare for forurensninger. Hvis anlegget eller virksomheten kan medføre forurensninger etter nedleggelsen eller driftsstansen, skal det i rimelig tid på forhånd gis melding til Fylkesmannen i Rogaland.

Fylkesmannen i Rogaland kan fastsette nærmere hvilke tiltak som er nødvendige for å motvirke forurensning. Fylkesmannen i Rogaland kan pålegge eieren eller brukeren å stille garanti for dekning av framtidige utgifter og mulig erstatningsansvar.

Ved nedleggelsen eller stans skal bedriften sørge for at råvarer, hjelpestoff, halvfabrikat eller ferdig vare, produksjonsutstyr og avfall tas hånd om på forsvarlig måte, herunder at farlig

avfall håndteres i henhold til gjeldende forskrift.¹⁴ Det samme gjelder dersom eiendommen blir solgt.

Hvis bedriften flytter, vil ikke tillatelsen automatisk kunne overføres til det nye stedet. Blir eiendommen solgt i forbindelse med flytting, kan ikke tillatelsen overføres direkte til kjøper.

De tiltak som treffes i denne forbindelse, skal rapporteres til Fylkesmannen i Rogaland innen 3 måneder etter nedleggelse eller stans. Rapporten skal også inneholde dokumentasjon av disponeringen av kjemikalierester og ubrukte kjemikalier og navn på eventuell(e) kjøper(e).

Plan for å motvirke forurensing, eller fare for forurensing i situasjoner som nevnt ovenfor, og for å rapportere tiltak, skal inngå i internkontrollen til bedriften. Bedriften skal realisere planen ved fare for nedlegging, driftsstans eller konkurs.

Ved nedleggelse av en virksomhet skal den ansvarlige sørge for at driftsstedet settes i miljømessig tilfredsstillende stand igjen.

Dersom virksomheten ønskes startet på nytt, skal det gis melding til Fylkesmannen i Rogaland i god tid før start er planlagt.

17. Tilsyn

Bedriften plikter å la representanter for forurensningsmyndigheten eller de som denne bemyndiger, føre tilsyn med anleggene til enhver tid.

---

¹⁴ Avfallsforskriftens kapittel 11 om farlig avfall

VEDLEGG 1

Liste over prioriterte stoffer, jfr punkt 2.1.

Utslipp av disse komponenter er bare omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene i pkt. 3 flg. eller de er så små at de må anses å være uten miljømessig betydning

Metaller og metallforbindelser:

	Forkortelser
Arsen og arsenforbindelser	As og As-forbindelser
Bly og blyforbindelser	Pb og Pb-forbindelser
Kadmium og kadmiumforbindelser	Cd og Cd-forbindelser
Krom og kromforbindelser	Cr og Cr-forbindelser
Kvikksølv og kvikksølvforbindelser	Hg og Hg-forbindelser

Organiske forbindelser:

	Vanlige forkortelser
Bromerte flammehemmere:	
Penta-bromdifenyleter (difenyleter, pentabromderivat)	Penta-BDE
Okta-bromdifenyleter (defenyleter, oktabromderivat)	Okta-BDE, octa-BDE
Deka-bromdifenyleter (bis(pentabromfenyl)eter)	Deka-BDE, deca-BDE
Heksabromcyclododekan	HBCDD
Tetrabrombisfenol A (2,2',6,6'-tetrabromo-4,4' isopropyliden difenol)	TBBPA
Klorholdige organiske forbindelser	
1,2-Dikloreten	EDC
Klorerte dioksiner og furaner	Dioksiner, PCDD/PCDF
Heksaklorbenzen	HCB
Kortkjedete klorparafiner C ₁₀ -C ₁₃ (kloralkaner C ₁₀ -C ₁₃)	SCCP
Mellomkjedete klorparafiner C ₁₄ -C ₁₇ (kloralkaner C ₁₄ -C ₁₇)	MCCP
Klorerte alkylbenzener	KAB
Pentaklorfenol	PCF, PCP
Polyklorerte bifenyler	PCB
Tensidene:	
Ditalg-dimetylammoniumklorid	DTDMAC
Dimetyldioktadekylammoniumklorid	DSDMAC
Di(hydrogenert talg)dimetylammoniumklorid	DHTMAC
Triklorbenzen	TCB
Tetrakloreten	PER
Trikloreten	TRI
Trikloran (2,4,4'-Trichloro-2'-hydroxydiphenyl ether)	
Nitromuskforbindelser:	
Muskxylen	
Alkylfenoler og alkylfenoletoksyler:	
Nonylfenol og nonylfenoletoksyler	NF, NP, NFE, NPE
Oktylfenol og oktylfenoletoksyler	OF, OP, OFE, OPE
Dodecylfenol m. isomerer	
2,4,6tri-tert-butylfenol	
Polyfluorerte organiske forbindelser (PFCs)	
Perfluoroktansulfonat (PFOS) og forbindelser som inneholder PFOS	PFOS, PFOS-relaterte forbindelser
Perfluoroktansyre (PFOA)	
Tinnorganiske forbindelser:	
Tributyltinn	TBT
Trifenylytinn	TFT, TPT
Polysykliske aromatiske hydrokarboner	PAH
Dietylheksylftalat (bis(2-etylheksyl)ftalat)	DEHP
Bisfenol A	BPA
Dekametylsyklopentasiloksan	D5

Vår ref.: 2009/11460

Dato: 5. november 2015

Saksutredning og begrunnelse ved vedtak om ny tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Q-meieriene AS avd. Jæren Gårdsmeieri.

Bakgrunn/saksbehandling

Næringsmiddelbransjen ble delegert til Fylkesmennene 5. mai 1993 og Jæren Gårdmeieri AS sin første tillatelse ble gitt 26. september 1997. Kavli Holding kjøpte Jæren Gårdmeieri AS i 2000 sammen med Gårdsmeieriene AS, og dannet så Q-meieriene AS. Gjeldende tillatelse for Q-meieriene AS avd. Jæren Gårdsmeieri ble dermed gitt i 1997.

I 2002 var det aktuelt å utvide mottaket av melk fra 10 000 liter pr. dag til 32 000 liter pr. dag. Etter møte med sakens parter ble det avtalt at tillatelsen fra 1997 ble sett bort fra og at den påfølgende økningen i utslippene til kommunalt nett skulle reguleres i en påslippsavtale med kommunen. Avtalen skulle utformes av kommunen.

”RÅDSDIREKTIV 96/61/EF av 24. september 1996” (IPPC-direktivet) omhandler integrert forebygging og begrenning av forurensning, jfr. artikkel 1 og artikkel 2, pkt. 3, og er implementert i norsk lovgiving gjennom EØS-avtalen. Fylkesmannen ga i 2006 beskjed om at produksjonskapasiteten nærmet seg grensene i direktivet, jf. pkt. 6.4 i vedlegg 1. Q-meieriet skulle derfor tilpasse driften til kravene i IPPC-direktivet. Alle bedrifter som IPPC-direktivet omfatter, og som var i drift før 31.10.99, skal drives i samsvar med direktivet sitt krav innen 31.10.07. jfr. artikkel 5 i direktivet. Fylkesmannen skulle tilsendes en rapport om hvordan dette ble gjort, men det mest hensiktsmessige alternativet i forhold til rapporteringskravet, var å søke om ny tillatelse. Innsendt søknad ble side-stilt med rapportering. Søknaden var fra 2009, men av ulike årsaker ble saksbehandlingen utsatt. Søknaden som ble sendt på høring, var derfor oppdatert med nye opplysninger som kom pr. e-post fra Q-meieriet 27. mai 2014. Høringen skjedde 25. juni 2014 og søknaden ble kunngjort i dagspressen og på Fylkesmannens nettsider.

Q-meieriet omfattes av saksbehandlingsreglene i forurensingsforskriftens kapitel 36, jf. også forskriftens pkt. 6.4 i vedlegg 1. Tillatelser som gis etter forurensningsloven, skal være i samsvar med IPPC-direktivet. Direktivet har derfor vært av betydning for utformingen av tillatelsen og for saksbehandlingen. Blant annet gjelder krav om bruk av BAT¹. I tillegg til rensing, blir det fokusert på optimal energibruk og vannhusholdning. BAT for de ulike bransjene går fram av referansedokumentene (BREF²) som kan finnes her: <http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/>. Det er laget en BREF for både energieffektivitet og for meieribransjen der et sammendrag av hva som er BAT er beskrevet i hhv. kap. 4 og 5.

¹ BAT: Best Available Techniques

² BREF: BAT- reference document

Parallelt med søknadsprosessen til Q-meieriet, har Fylkesmannen vurdert situasjonen for de kommunale/interkommunale renseanleggene på Bore og på Vik. Det er satt krav om tilpassing av utslippets størrelse til rensekapasitet på renseanlegget og til de tillatte rammer. Som en oppfølging av kravene er avløpsvannet fra området ved Klepp stasjon koplet fra avløpsanlegget som ledes til renseanlegget på Bore. Det blir nå pumpet til avløpsanlegget på Bryne og dermed til renseanlegget på Vik. Anlegget på Vik er biologisk og kan derfor bli negativt påvirket av utslipp fra meieriet. Ved flere tilfeller er utslippstillatelsen for renseanlegget på Vik overskredet. Det er også gitt ny tillatelse til Hoff SA Jæren som innebærer vesentlige reduksjoner i utslipp fra denne bedriften.

Høringsuttalelser

IVAR IKS

IVAR sin uttalelse datert 18/8 2014 forutsetter at avløpsvannet ikke inneholder stoffer som kan overbelaste eller skade den biologiske renseprosessen. Utslippsrammen på Vik er 80 000 personekvivalenter (pe). Renseanlegget har kapasitet til 70 000 pe. I 2014 viste 10 av 23 prøver over 80 000 pe. Mht. organisk belastning konkluderer IVAR med at renseanlegget kan ta imot 30 000 pe fra Q-meieriet forutsatt at Hoff SA Jæren ikke tilfører mer enn 10 000 pe. IVAR viser til at utslippet har blitt beregnet til 26 000 pe. basert på 4 avløpsprøver, men at et høyt vannvolum kan føre til utslipp opp mot 50 000 pe. Utslipet av permeat kan bidra til å øke utslippet med ca. 6 000 pe. Permeatet har et høyt innhold av organisk stoff og må derfor fjernes fra avløpsvannet.

IVAR peker på faren for at vaske- og desinfeksjonsmidler forstyrrer renseprosessen og for at fettutskilleren er underdimensjonert. Rutiner for tømning av fettutskiller og mengde fett må dokumenteres. Temperaturen til avløpsvannet er for høy. Eventuelle partikler må fjernes med sil. Prøver må være mengdeproporsjonale og delstrømmene må samles.

Time kommune

Time kommune peker på at det er IVAR som eier pumpeledningen gjennom Frøylandsvatnet og ledningen fra Bryne til Vik. Siden pumpeledningen begrenser volumene som kommer til hovedledningen til Vik, vil økte utslipp fra Q-meieriet dermed ikke få konsekvenser for det kommunale nettet.

Time kommune er opptatt av forholdene i Frøylandsvatnet ikke forringes og at det må settes krav til overvåking og sikring av utslipp til Frøylandsvatnet.

Klepp kommune

Utslippene fra Q-meieriet har ingen negativ innvirkning på Klepp kommune sitt avløpsnett, men kommunen er mest opptatt av at det har forekommet utslipp til overvannsnett og Frøylandsvatnet. Det blir pekt på problemer med pumping til fordrøyningstanken med påfølgende utslipp til Frøylandsvatnet og det savnes bedre rutiner for varsling av overløpsdrift og andre situasjoner. Tiltak ved meieriet kan ha ført til bedre overvannskvalitet der overvannet slippes ut.

Søkers kommentarer

Høringsuttalelsene ble sendt til Q-meieriet for kommentar 10. september 2014, men meieriet har ikke kommentert uttalelsene. I februar 2015 ble derfor meieriet informert om at Fylkesmannen kom til å saksbehandle søknaden ferdig. Pga. uforutsette og akutte forurensingsepisoder har saksbehandlingen blitt utsatt.

Andre forhold og lovverk

Q-meieriet omfattes av mange lovverk. Ved siden av den foreliggende tillatelsen vil internkontrollforskriften være sentral, men mange av aktivitetene vil også omfattes av forurensingsforskriften og avfallsforskriften. Forholdet til vannforskriften og naturmangfoldloven blir kommentert der disse er aktuelle for virksomheten. I tillegg er det flere generelle bestemmelser som omfatter Q-meieriet, bl.a. reguleringsbestemmelser som også omfatter støy.

Fylkesmannens vurderinger

1. Virkninger på vannressurser

Det er gjort en rekke resipientmessige vurderinger når Fylkesmannen har behandlet søknader fra IVAR IKS om drift av renseanlegget på Vik. Q-meieriet sitt utslipp omfattes av rammen for IVAR IKS sin tillatelse som er på 80 000 p.e. Utslipet fra meieriet innebærer en organisk og hydraulisk belastning på Vik renseanlegg. Renseanlegget skal fjerne 70 % av det kjemisk nedbrytbare stoffet, og meieriutslippet er med på å belaste resipienten der utslippet fra renseanlegget skjer.

Sjøområdet utenfor Jærkysten er grunt og værhardt. Havbunnen skråner jevnt mot Norskerenna, som begynner på ca. 50 meters dyp, ca. 3 km fra land. Bunnsstratet ved utslippsstedet er i hovedsak sand m/blokker/stein som det vokser tareskog på. Utslipet er lokalisert på ca. 10 meters dyp og 400 meter fra land. Bølgeeksponeringen, vindpåvirkningen og det grunne utslippsdypet gjør at en ikke kan forvente verken langvarige lagdelinger/sjiktninger i vannmassene på dette dypet. Derfor vil det heller ikke være innlagingsmuligheter for avløpsvannet. Utslipet vil derfor kunne merkes nær utslippspunktet ved at det skjer gjennomslag til overflaten.

Strømforholdene i resipienten preges av den nordgående kyststrømmen, men både strømretning og strømforhold vil være vindpåvirket. Sjøområdet er åpent uten skjærgård eller store øyer, og området er sterkt bølgeeksponert. Men til sammen gjør dette denne delen av Nordsjøen til en god resipient for avløpsvann og ved fortykning vil effektene av det økte utslippet være små.

Utslipet fra IVARs renseanlegg er vurdert i forhold til vannforskriften og naturmangfoldloven og dekker dermed også utslippet fra Q-meieriet.

Ved overløp fra meieriet til overvannsnett eller ved overløp fra kloakkpumpestasjonen, vil avløpsvannet renne ut i Frøylandsvatnet. Det samme skjer ved uhellsutslipp/akutte utslipp som dreneres til overvannsnett. Frøylandsvatnet er eutroft og det er behov for å fjerne forurensingstilførsler.

Vilkårene som settes til utslipp av avløpsvann fra Q-meieriet, tar i stor grad hensyn til at rensingen i IVAR IKS sitt renseanlegg på Vik skal fungere etter hensikten og at det ikke overbelastes. Vilkårene er også beregnet på å skjerme Frøylandsvatnet fra overløp ved kloakkpumpestasjonen og utslipp til overvannssystemet. Ikke minst er vilkårene knyttet til at bedriftens fettutskiller skal fungere optimalt og at organisk stoff, pH og temperatur fra alt avløpsvann skal kunne utjevnes i utjevningstanken.

Overflatevann skal i størst mulig grad håndteres lokalt på bedriftens områder ved infiltrasjon i grunnen og ved fordrøyning, og skal forøvrig ledes til kommunal overvannsledning og til sedimantasjonsbasseng/rensepark som renner ut i Frøylandsvatnet. Slikt overvann vil kunne inneholde partikler og forurensinger fra de åpne arealene rundt bedriften. Samtidig vil søl og uhellsutslipp kunne føre til forurensingseffekter i Frøylandsvatnet. For å forhindre at dette skjer er det satt begrensning-

er på hva som kan utføres av arbeider eller lagres på arealer som drenerer til overvannet. Det er også satt krav om miljørisikoanalyse av forhold som kan påvirke overvannet. Tillatelsen gjelder et allerede eksisterende anlegg, men det er satt vilkår for overvannshåndtering som tar sikte på ikke å forringe vannkvaliteten i forhold til vannforskriftens bestemmelser. Vilkårene tar også sikte på å unngå skade på naturmangfoldet i vassdraget.

2. Virkninger på luftkvalitet.

Utslipp til luft kommer bl.a. fra ventilasjon av produksjonshallene og vil bestå av avdamping fra vaske- og produksjonsprosesser. Det er ikke forventet at dette vil gi vesentlige luktulemper. Eventuelle andre luktkilder kan være fra renseanlegg/avløpsanlegg, men heller ikke fra disse kildene forventes luktulemper. Det er satt krav til luktkonsentrasjoner i omgivelsene.

Det vil bli utslipp til luft fra forbrenning av gass ved produksjon av varmt vann. Disse utslippene reguleres i utgangspunktet av forurensingsforskriftens³ kapittel 27 avhengig av installert effekt. I forhold til vannforskriften og naturmangfoldloven kan utslippene bidra til gjødseleffekter og forsuringseffekter regionalt og til klimaeffekter. Forholdet til vannforskriften og naturmangfoldloven blir i utgangspunktet vurdert når forskriftene fastsettes, og vurderes derfor ikke her. Q-meieriet har ikke fått utført pipehøydeberegninger i tråd med forurensningsforskriften. Derfor settes det frist for gjennomføring av dette.

1. Energiforhold

Q-meieriets energibruk blir i hovedsak brukt til å produsere varmt vann til eget bruk og til kjøling. Av en total energibruk på ca. 12 GWh i 2013 var 57 % basert på gass mens resten var basert på elektrisitet. I 2014 ble det installert en varmtvannskjel og en dampkjel på 2 MW hver. Bedriften opplyser at spesifikk energiforbruk pr liter produsert vare er ca. 0,174 kWh/liter produkt. Ved produksjon av melk til konsum er BAT å oppnå et energiforbruk på mellom 0.07 – 0.2 kWh/liter produkt. Q-meieriet ligger i øvre kant av dette spennet.

Krav om energieffektivitet er tatt inn i forurensingsloven og ved behandling av søknader skal det settes krav om at energi skal utnyttes effektivt. Derfor setter tillatelsen krav om at det skal finnes et energistyringssystem i samsvar med norsk standard for energiledelse (NS-EN ISO 50001:2011), og BAT eller bedre skal i størst mulig grad legges til grunn for energistyringen, jf. Kap. 4 i gjeldende BREF på området, <http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/ene.html>. Dette vil kunne omfatte optimalisering og gjenvinning av energi intern og i forhold til nabobedriftene, f. eks. ved utveksling av spillvarme. Med energieffektiv menes også maksimal utnytting av gjenvinnbare energiressurser og minst mulig bruk av fossile energiressurser. I forhold til Q-meieriets beliggenhet kan det å finne mottakere for overskuddsenergi være en utfordring.

Målet med energistyringen skal være optimalisert og redusert energibruk, og reduserte utslipp. Ved bruk av så store energimengder som hos Q-meieriet, er det grunnleggende for energistyringen å ha en løpende oversikt over energistrømmene. Derfor setter tillatelsen krav om at energibruken skal overvåkes og logges i sann tid.

Q-meieriene startet en prosess med en varmegjenvinningsløsning 13. april 2014. Planen var at denne skulle ferdigstilles første kvartal 2015, men denne prosessen har stoppet opp. Planen omfattet lagring av vann fra kjøleanlegg og bruk av vannet til vask/spyling og til forvarming av annet bruks-

---

³ Forskrift om begrensning av forurensning

vann. Dette er fremdeles aktuelt, men prosjektet med bruk av hybridteknologi for å varme varmevekslet vann opp til 90 grader, er foreløpig lagt på is. Varmtvann fra forskjellige prosesser skulle forvarme forbruksvann. Etter planen kunne totalt 1/3 av energibruken gjenvinnes.

Det er ikke utarbeidet rapport om utnyttning av energi via ventilasjonsluft. Tillatelsen setter krav om innsending av energistyringssystem.

2. Vannforbruk

Næringsmiddelbedrifter er ofte store forbrukere av vann. Redusert vannforbruk utsetter samfunnets behov for å bygge ut nye kilder. Avløpsvolumene fra en bedrift er i stor grad knyttet til volumet forbrukt vann. Redusert vannforbruk kan gi lavere utslipp.

Årstall	Volum vann (m ³)
2010	156 000
2011	157 000
2012	197 000
2013	170 000
2014	150 000

Forbruk av vann er vist i tabellen.

Bedriften opplyser at spesifikk vannforbruk pr. liter produsert vare er ca. 1,87 liter pr. liter produkt. Ved produksjon av melk til konsum er BAT å oppnå et energiforbruk på mellom 0,6 – 1,8 liter pr. liter produkt. Q-meieriet ligger noe over dette spennet. Bedriften forklarer at dette bl.a. skyldes produksjon av oppkonsentrerte produkter.

3. Avløpsmengder

Q-meieriet måler avløpsvolumet ut av en fordrøyningstank før avløpsvannet ledes til fettutskiller. Avløpet ut av tanken forsøkes regulert vha. en ventil som gir 15 m³/t (ca. 4,2 l/s). I 2013 ble det målt et avløpsvolum på 63 000 m³. Samtidig ble det kjøpt inn 170 000 m³. Dersom det gjøres fradrag for juice (2 686,2 m³) og kjølevann (4 660 m³), er det ca. 100 000 m³ i forskjell. Avløpssystemet er nå bygd om slik at det som blir sluppet ut på nettet uten å bli målt, nå pumpes opp i fordrøyningstanken før påslipp til fettavskiller. Det eneste avløpet som ikke fordrøyes eller måles, er fra deler av ekspedisjonsområdet i nord. Samtidig har målesystemet vært i uorden slik at avløpsregistreringene ut av fordrøyningstanken ikke fungerer. Det kan derfor være vanskelig å fastslå utslippsvolumet pr. i dag og Fylkesmannen har ikke fått noen tall for dette.

Snitt for 5 år er et vannforbruk på 166 000 m³/år. Det vil være produksjon 280 dager i året og 24 timer i døgnet på ukedager fra 16:00 på søndag til 24:00 fredag, dvs. 128 timer pr. uke. Dette gir et snittforbruk på ca. 590 m³ pr. døgn og nær 25 m³ pr. time. Men i teorien skal ikke avløpet være større enn 15 m³/t og i løpet av 24 timer/døgn og 280 dager pr. år utgjør dette 100 800 m³. Dermed er det bortimot 60 000 m³ som vil gå utenom systemet (overløp). Dersom 60 000 m³ går utenom systemet, kan dette gjennomsnittlige timesavløpet, ved en faktor for Q-max på 3 (f-døgn på 1,5 og f-time på 2) anslås til nær 27 m³ pr. time. Sammen med fordrøyd avløp vil volumet kunne utgjøre 42 m³ pr. time eller 11,7 l/s. Trolig vil avløpene være høyere.

Det oppgis at det meste av vannforbruket skjer i timene 21:00 – 03:00. Det kan bety at kanskje 60 – 70 prosent av avløpet skjer i disse periodene. Hvis det antas 60 %, betyr dette at ca. 128 m³/døgn av det som går utenom fordrøyning, renner ut i løpet av 6 timer, noe som gir ca. 21 m³ pr. time (ca. 6 l/s). Det må antas at i noen av disse 6 timene renner det mer enn i andre. Hvis maksimal variasjonen fra snitt er 50 %, gir dette en maksverdi på nær 32 m³ pr. time eller nær 9 liter/sekund. Avrenningsintensiteten pr. sekund kan likevel være enda høyere enn 9 liter/sekund siden utgangspunktet

her har vært $128 \text{ m}^3/\text{døgn}$ som er et snitt. Dersom en legger til avløpet ut fra fordrøyningstanken ($4,2 \text{ l/s}$), vil avløpet teoretisk være $13,2 \text{ l/s}$, men maksimale verdier vil trolig være høyere.

Dersom det konstant slippes ut 15 m^3 pr. time gjennom alle årets timer, vil dette utgjøre mer enn $131\,000 \text{ m}^3$. Når vannforbruket i 2014 var $150\,000 \text{ m}^3$ og hvis det justeres for kjølevann og vann til juice, vil det likevel slippes ut $13\,000 \text{ m}^3$ som går utenom fordrøyning og rensing. I tillegg slippes det ut opp mot 100 m^3 permeat pr. uke (5200 m^3 pr. år).

Fordrøyningstanken er 200 m^3 der 150 m^3 kan benyttes. Dette representerer 10 timers avrenning. Dersom tanken skulle romme det som teoretisk renner av i en helg, måtte den rommet hele lørdagens og søndagens avrenning fram til 16:00, dvs. 40 timer. Tanken måtte da vært 600 m^3 stor.

Med dagens utslippsregulering kommer derfor fordrøyningstanken trolig til å renne over. Det er ikke usannsynlig at det kan slippes på store vannmengder i slike øyeblikk og at dette vil tilsvare kapasiteten til alle pumpene, dvs. $12 + 12 + 27,4 \text{ l/s} = 51,4 \text{ l/s}$. Dette vil kunne vise igjen i kommunens pumpestasjon der kapasiteten er oppgitt til å være 35 l/s og det er dermed fare for overløp til Frøylandsvatnet.

Fylkesmannen har mottatt data om pumpet mengde fra IVARs pumpestasjon på Klepp. Dette avløpsvannet omfatter avløp fra Hoff, Q-meieriene og øvrig aktivitet/boliger i området. I perioden f.o.m. 1/9-15 t.o.m. 1/10-15 ble det i snitt pumpet 1226 m^3 pr. døgn, 51 m^3 pr. time og $14,2 \text{ l/sek}$. Pumpekapasiteten er oppgitt til å være 35 l/s . Ved å vurdere finere tidsoppløsning kan en se at det noen ganger pumpes opp mot pumpekapasiteten. I utgangspunktet vil det neppe være aktuelt at Q-meieriet får legge beslag på mer enn ca. 40 % (14 l/s) av denne pumpekapasiteten. Samtidig vil fettutskilleren sin kapasitet avgjøre utslippsintensiteten. Når den belastes maksimalt, vil det renne 8 l/s og $30 \text{ m}^3/\text{time}$ ut av anlegget.

Q-meieriet har søkt om utslipp av opp mot $18 \text{ m}^3/\text{time}$ eller 5 l/s . Dette representerer et vannforbruk på ca. $121\,000 \text{ m}^3$ pr. år og fordrer redusert vannforbruk sammenliknet med i dag. Dette innebærer også at det må skje justeringer i forhold til hva som kan slippes ut fra fordrøyningstanken. Samtidig indikerer Q-meieriet at de ønsker en ny begeravdeling og at dette kan gi 20 % mer vannforbruk/avrenning.

Fylkesmannen gir Q-meieriet en utslippsgrense som omsøkt. Samtidig er det nødvendig for meieriet å revurdere de omsøkte grensene og hvordan alt avløpsvannet skal håndteres internt i meieriet for å oppnå jevnest mulig utslipp.

4. Organisk stoff

Q-meieriet sitt avløpsvann inneholder store mengder organisk stoff. Noe av dette er forårsaket av permeat som slippes ut i mangel på avtakere. Permeatet er rikt på laktose og det representerer store organiske utslipp. IVAR har stipulert innholdet i permeat til å være ca. 6 000 pe (personekvivalenter) ved utslipp av ca. 65 000 liter pr. uke. Det betyr at utslippet av ca. 100 000 liter pr. uke tilsvarer ca. 10 000 p.e. Siden 1 p.e. er 60 gram $\text{BOF}_5/\text{døgn}$, vil 10 000 p.e. tilsvare 600 kg BOF_5 . Men 100 000 liter pr. uke er også det samme som $(100\,000 \text{ liter} / 128 \text{ timer pr. uke}) * 24 \text{ timer pr. døgn} = 18\,750 \text{ l/døgn}$. Innholdet av BOF_5/l vil da være $600 \text{ kg } \text{BOF}_5/\text{døgn}$ delt på $18\,750 \text{ liter/døgn} = 32\,000 \text{ mg/l}$. Selv om dette er en teoretisk betraktning, indikerer det en konsentrasjon på linje med husdyrgjødsel eller silopressaft.

Q-meieriene har sendt resultater fra 10 analyser av avløpsprøver som viser et snitt på 6120 mg/l BOF₅ (biokjemisk oksygenforbruk). Tallene er noenlunde jevne med en median på 6050 mg/l. Prøvene kommer fra 2013 – 2015, dog er bare 1 fra 2015. Det mangler prøver fra tiden etter omleggingen av avløpssystemet og installasjon av ny fettutskiller.

Tidligere innsendinger viser at utslipp av BOF₅ er 1526 kg/døgn i snitt. Dette utgjør 25 440 p.e. Q-meieriene vurderte den gang «worst case» utslippet til å være gjennomsnitts BOF₅ (6175 mg/l) multiplisert med høyeste døgnavløp (482,8 m³). Dette gir et utslipp av 2981 kg BOF₅/døgn og utgjør 49 688 p.e.

Det må antas at omlegging av avløpssystem og bruk av ny fettutskiller vil endre utslippets sammensetning dersom økte mengde fett kan fjernes. Kravet om redusert utslippstemperatur vil også medføre økt fettutskilling. Meieriet har heller ikke noe system for å ta vare på grensemelk eller grenseprodukter og det settes krav om å ta vare på slike fraksjoner. Det antas at ny fettutskiller, temperaturkrav, krav om fjerning av grenseprodukter og permeat, vil bidra til sterkt reduserte utslipp. Fjerning av permeat alene vil redusere utslippene betraktelig.

De tillatte utslippsgrensene for organisk stoff representerer kraftige utslippsreduksjoner. Samtidig er grensene på nivå med krav til andre meierier. Det er grunn til å tro at gjennomføring av tiltak vil redusere utslippsnivåene. Utslippsgrensene kan endres i den ene eller andre retning dersom pålagte undersøkelser underbygger dette.

5. Støy

Støyen fra bedriften vil komme fra mange forskjellige kilder og vil utgjøre et sammensatt støybilde. Det er derfor ikke satt begrensninger på konkrete støykilder, men rammer for støy målt ved omkringliggende boliger, sykehus, pleieinstitusjoner, fritidsboliger, utdanningsinstitusjoner og barnehager. De generelle begrensningene vil dermed sette grenser for støy fra transport inne på meieriområdet, også støy utover 15-timersperioden oppgitt i søknaden. En støykilde vil være vifter på kondensatorer/kjøleanlegg.

Det er åpenbart at jo flere bedrifter som holder til på Øksnevad industriområde, jo mer trafikk vil det bli på adkomstvei og i noen grad på hovedveien, men denne tillatelsen regulerer bare støy fra Q-meieriet sitt anlegg. Tillatelsen omfatter støy fra transport, men bare inne på bedriftsområdet. Støy fra transport til og fra bedriften faller utenom denne tillatelsen og reguleres av annet lovverk. Dette har blitt behandlet i en klage på tillatelsen til det nye meieriet i Kviamarka der vurderingsgrunnlaget bl.a. bestod i støyberegninger basert på fremskrivninger av trafikkbildet. Også Multiconsult sin støyrapport fra 2008 ble vurdert i den sammenheng. Klif (Miljødirektoratet) skriver bl.a. at ” *Klif er derfor enig i Fylkesmannens vurdering av at trafikkstøy i området bør reguleres helhetlig i reguleringsplanen, og ikke i enkelttillatelsen til TINE.*”. Klagebehandlingen konkluderte med ” *Klif er enig med Fylkesmannen, i at støy fra veitrafikk til og fra TINE Meieriet Jæren, ikke bør reguleres i TINEs utslippstillatelse etter forurensningsloven.*” Fylkesmannen vurderer derfor slik at støy fra transport ikke skal reguleres i denne tillatelsen.

6. Miljøledelse

For å ivareta de ulike forhold som reguleres i bl.a. tillatelsen og IPPC-direktivet, skal bedriften ha et system for miljøledelse som bestemt i direktivet. I gjeldende BREF for sektoren er de nødvendige elementene i miljøledelse listet opp og vil kunne beskrives ved kontinuerlig å forme miljøpolitikk, planlegge og etablere prosedyrer, iverksette tiltak, overvåke virkning og korrigere tiltak i forhold til

miljømål og miljøpolitikk for å oppnå forbedringer. Bedrifter kan velge å benytte standardiserte systemer som favner bredere enn gjeldende BREF. Eksempler kan være bruk av NS-EN ISO 14001:2015, eller bedriften kan bli EMAS(Eco-Management and Audit Scheme)-godkjent.

Det skal være en gjensidig harmonisering med og tilpasning til bl.a. systemene for energiledelse og for internkontrollen.

7. Konklusjon

Fylkesmannen har vurdert de forurensningsmessige miljømessige og ressursmessige ved tiltaket i forhold til de samfunnsmessige og næringsmessige fordeler som tiltaket vil medføre når det nå gis tillatelse. Q-meieriet er en etablert bedrift som har vokst. Bedriften er samfunnsmessige viktig for Klepp kommune og regionen. Fylkesmannen vurderer det slik at fordelene er større enn ulemper ved å gi en tillatelse.

Når det er bestemt at tillatelse kan gis, vil det være på vilkår som settes ut fra rammene for nedstrøms renseanlegg, hensyn til miljøet og for å redusere eventuelle forurensningsmessige ulemper. Synspunkt som kommer fram i høringsfasen er tillagt vekt når vilkår fastsettes. Likeledes er det en viss praksis mht. utslippskrav som blir fulgt når vilkår fastsettes, og det er lagt vekt på innholdet i IPPC-direktivet og gjeldende BREF for bransjen.

Ved utforming av vilkår er det lagt vekt på at det fremdeles er uklarerheter omkring det faktiske grunnlaget for å vurdere utslippets størrelse og at disse må redegjøres bedre for. Utslippkonsentrasjonene kan bli fastsatt permanent eller endret i forhold til en bedre karakterisering av avløpsvannet, jfr. tillatelsens pkt. 13.1. Alle endringer er gebyrbelagt i forhold til hvor mye arbeid en endret tillatelse representerer for forvaltningsmyndighetene, jf § 39-5 i forurensningsforskriften. Sats 3 benyttes ved mindre endringer.